

در گفت وگویی «شرق» با احمد بخشایش اردستانی درباره نقد سیاسی حامیان دولت رئیسی مطرح شد

قدرت نه چندان یکدست

این روزها با تصمیم دولت برای حذف ارز ترجیحی از کالاهای اساسی، انتقادات افکار عمومی، فضای رسانه‌ای و جامعه سیاسی به دولت سیزدهم تشدید پیدا کرده است. دراین بین شاید مهم‌ترین نقدی که خود جای انتقاد داشته باشد، به بخشی از سخنان رئیس مجلس یازدهم بازمی‌گردد که...

صفحه ۳

سرمقاله

امکان‌ناپذیری پاسخ به چالش‌ها از طریق ابلاغیه‌ها

علی دینی‌ترکمانی

وزارت اقتصاد در ابلاغیه‌ای ۱۰ ماده‌ای از شبکه بانکی خواسته دارایی‌های مستقلاتی و شعبه‌های اضافی خود را واگذار کند. هدف از چنین سیاست‌گذاری‌ای احتمالا مدیریت بازار مسکن و مستقلات و اصلاح ترازنامه شبکه بانکی است. اگر شبکه بانکی املاک و ساختمان‌های خود را عرضه کند طبعاً انتظار تأثیری در کنترل قیمت‌ها و حتی یک شوک کاهش قیمت در این بازار می‌رود؛ اما دو پرسش در اینجا وجود دارد. اول اینکه چرا شبکه بانکی درگیر چنین امری شده است؟ دوم اینکه چنین سیاستی، با نگاه بلندمدت، تا چه حد می‌تواند موفق باشد؟ واقعیت امر این است که بخش درخور توجهی از دارایی‌های شبکه بانکی را مستقلات تشکیل می‌دهد. واقعیت دیگر این است که تعداد شعبه‌های بانکی در ایران بسیار بیشتر از استانداردهای جهانی چه بر حسب جمعیت شهرها و چه بر حسب میزان تولید ناخالص داخلی است؛ بنابراین فروش بخشی از این دارایی‌ها و شعبه‌ها، می‌تواند حکم یک شوک در بازار مسکن را داشته باشد. شبکه بانکی، طبق تعریف کار واسطه‌گری پولی را انجام می‌دهد. سپرده‌ها را در ازای پرداخت سودی دریافت و آن را در قالب تسهیلات و وام در اختیار سرمایه‌گذاران و متقاضیان دیگر وام‌قرار می‌دهد. هزینه‌های این شبکه و سود آن از محل تفاوت در سود پرداختی به سپرده‌گذار و سود دریافتی از وام‌گیرنده تأمین می‌شود. طبیعی است که اگر به اندازه منابع تجهیز شده، تقاضای برای دریافت تسهیلات وجود نداشته باشد، بانک‌ها در پرداخت سود سپرده‌گذاران دچار مشکل می‌شوند؛ بنابراین منابع باید به گردش درآیند و سود از محل پرداخت تسهیلات ایجاد کنند. بانک‌های تجاری، برای کاهش ریسک سپرده‌گذاران (ممانعت از انتقال ریسک سرمایه‌گذاری به سپرده‌گذاران)، در طرح‌های سرمایه‌گذاری نباید درگیر بشوند. بانک‌های تخصصی مانند بانک صنعت و معدن، کشاورزی و توسعه صادرات در چارچوب شرح وظایف و مأموریت سازمانی‌شان باید درگیر چنین طرح‌هایی بشوند؛ چون بخش مهمی از منابع‌شان را دولت تأمین می‌کند تا سپرده‌گذاران، با وجود چنین مخاطره‌ای، بانک‌های تجاری از طریق شرکت‌های سرمایه‌گذاری خود اقدام به مشارکت در پروژه‌های سرمایه‌گذاری و همین‌طور خرید و فروش سهام می‌کنند. علاوه‌براین خرید زمین و ساختمان نیز جزء مهمی از اهداف سرمایه‌گذاری این شبکه است. در مورد آخر، دلیل اصلی، میزان بزرگ بالاتر مستقلات در طول زمان است. از قدیم گفته‌اند «زمین طلاست». البته، این مثل در چند دهه اخیر که رشد سالانه قیمت زمین و مسکن بیشتر از میانگین سالانه قیمت کالاها و خدمات مصرفی بوده، به‌اعتبار شده است. به این صورت، شبکه بانکی ترجیح می‌دهد بخشی از منابع خود را در مستقلات درگیر کند که سه ویژگی مهم دارد. اول، ریسک آن کمتر است. دوم، میزان بازدهی بیشتری دارد. سوم، زمان بازگشت سرمایه آن کوتاه‌تر است. طبیعی است که در نگاه کلی، سرمایه‌گذاری در مستقلات از نظر تأمین مسکن و واحدهای تجاری و... در حد خود امر ناامن‌سببی نیست؛ ولی وقتی رشد آن بیشتر از رشد بخش‌های صنعت و کشاورزی باشد، تبدیل به پدیده خطرناکی می‌شود. در اصل، رفتاری که در سطح کارگزاران در جهت حداکثرکردن میزان بازده و سود و افزایش ارزش دارایی‌های خود وجود دارد، در سطح کلان، موجب تضعیف بخش‌های صنعت و کشاورزی می‌شود. ناموزونی ساختاری میان بخش مستقلات و این بخش‌های عرضه‌کننده کالاها صنعتی و محصولات کشاورزی تشدید می‌شود. در تحلیل نهایی، این ناموزونی، یعنی شکل‌گیری دور باطلی میان افزایش قیمت مستقلات و قیمت کالاها و خدمات، یعنی تبدیل تورم به پدیده‌های ساختاری و مزمن از سویی و ناتوانی بخش‌های تولیدی در رقابت با واردات و در نتیجه افزایش کسری در حساب جاری با ناتوان‌زاشدن تراز کالاها و خدمات غیرنفتی از سوی دیگر، حال فرض کنیم شبکه بانکی در زمان مقرر اقدام به فروش مستقلات مازاد خود می‌کند. ترکیب دارایی‌های این شبکه در ترازنامه تغییر می‌کند. ارزش دارایی‌های مستقلاتی کاهش و منابع نقد افزایش می‌یابد. اگر این منابع در قالب تسهیلات، در اختیار سرمایه‌گذاران قرار نگیرد، بخشی از وجوه بدون بازده خواهند شد. برای قرارگرفتن، سیاست تسهیلاتی و اعتباری باید تسهیل و انبساطی شود؛ اما ممکن است با توجه به تجربه گذشته و وجود مطالبات معوقه بالا، شبکه بانکی چنین امری را ریسک‌زا ارزیابی کند و چندان از آن استقبال نکند و برای مثال به سوی جایگزینی مستقلات با ارز و طلا بپردازد تا در ترازنامه خود میزانی از دارایی‌های اطمینان‌بخش را حفظ کند. در این صورت، انتظار ایجاد یک شوک افزایش قیمت در این بازارها می‌رود. از نظر تأثیر بلندمدت بر قیمت مستقلات نیز طبعاً این سیاست چاره‌ساز نیست. تا زمانی که ریشه اصلی تورم ساختاری پابرجا و ماندگار باشد، چنین سیاست‌هایی حکم مُسکنی کوتاه‌مدت را دارند. ریشه اصلی، میزان رشد منفی بهره‌وری کل عوامل تولید در سطح اقتصاد کلان است. اثر سهم قابلیت‌ها و توانمندی‌های مدیریتی و انسانی و سطح دانش علمی و فنی در رشد اقتصادی به جای مثبت‌بودن و از این طریق بر صرفه‌جویی در استفاده از منابع تأثیر گذاشتن، در سال‌های بلند گذشته، منفی بوده است؛ بنابراین فشار روی منابع تولید، شدیدتر و هزینه‌های تولید فرایندتر و تخریب محیط زیست به‌مثابه اولین منبع تولید کالاها و محصولات هم بیشتر شده است. در چنین موقعیتی، در مجموع، در ورای نوسان‌های کوتاه‌مدت، در بلندمدت، سرمایه‌گذاری در بخش‌های صنعت و کشاورزی کم‌چازبه و سرمایه‌گذاری در مستقلات چاره‌جبه می‌شود. امری که موجب می‌شود چنین سیاستی سرنوشتی بهتر از عرضه سسکه با هدف کنترل قیمت طلا، در سال‌های گذشته نداشته باشد. با وجود نقدبینگی که توانایی به گردش درآمدن در رشته فعالیت‌های مولد را ندارد، این دارایی‌ها خیلی سریع جذب و اثر شوک آن سریع برطرف خواهد شد.

چهارشنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۱ • ۹ شوال ۱۴۴۳ • ۱۱ می ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۲۷۵ • ۱۲ صفحه • استثنائاً ۵۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: جاماندگان یارانه چه کنند؟، سلامت زنان و معضل دانش مردانه پزشکی، شیوع آسم رو به افزایش است و یادداشت‌هایی از ابراهیم رضایی‌راد، امیر عربی، محمود فاضلی، حسن لطفی، سیدجلال ساداتیان

از یک حادثه کوچک تا بحران؛ روایت‌های متفاوت از حادثه درگیری خونین شهردار ناحیه ۳ منطقه ۱۹ به احتمال خودزنی شهردار رسید

هندی سازی در شهرداری

گزارش تیریک را در صفحه ۸ بخوانید

گزارشی از وضعیت نشر کتاب در آستانه نمایشگاه کتاب تهران عادت کتاب‌خواندن

کشاورزان اصفهانی از پروژه انتقال آب زاینده‌رود شکایت کردند

شاهرگ فلات مرکزی زیر تیغ

پخش هم‌زمان گفت وگویی رئیس‌جمهوری با مسابقه فوتیال

بازی تکراری تلویزیون سهوی یا عمدی؟

یادداشت روزنامه‌نگاران

جراحی در اتاق اورژانس

سعید درودی

قیمت‌ها روزبه‌روز افزایش می‌یابد و در تریبون‌های رسمی صحبت از جراحی اقتصاد و اصلاح ساختار است. دولت ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی را حذف کرده؛ چون این ارز موجب رانت شده است. حذف این ارز اگر رانت را کاهش داده باشد اما قیمت‌های مواد مصرفی مردم را افزایش داده است و آثار مثبتی حداقل در کوتاه‌مدت در سفره‌های مردم بر جای نگذاشته است، از یک طرف وعده داده می‌شود که این سیاست‌ها در درازمدت آثار مثبتی به دنبال خواهد داشت و از طرفی مشاهده می‌شود این التهاب‌ها «انتظارات تورمی» را افزایش می‌دهد و همین انتظار تورمی باعث افزایش مضاعف قیمت‌ها می‌شود. ما امروز هم با تورم مواجهیم، هم با انتظارت تورمی؛ یعنی مردم از یک طرف مشاهده می‌کنند که قیمت‌ها روزبه‌روز افزایش می‌یابد و از طرفی این احساس را دارند که این افزایش‌ها روزبه‌روز بیشتر هم خواهد شد و به قول معروف فردا از امروز بدتر می‌شود. این انتظار الزاما به عملکرد اقتصاد مربوط نمی‌شود، بلکه ناشی از برداشتی است که در جامعه از نحوه عملکرد سیستم حکمرانی ایجاد می‌شود و در نتیجه تنها از عامل اقتصاد متأثر نیست و مسائل سیاسی و اجتماعی نیز می‌تواند در ایجاد و تداوم آن نقش داشته باشد. بررسی وضعیت اقتصاد ایران نشان می‌دهد که افزایش قیمت‌ها الزاما ناشی از اصلاحات ساختاری نبوده است. در سال‌های اخیر میزان تشکیل سرمایه در اقتصاد ایران روزبه‌روز کاهش یافته است. این رقم از ۵۲۴ هزار میلیارد تومان به قیمت‌های ثابت در سال ۱۳۹۰ به ۲۶۱ هزار میلیارد تومان در سال ۹۹ رسیده است.

ادامه در صفحه ۴

کتاب **کلوچه محبوب شاه** ترجمه غلامعلی لطفی

مجموعه داستان‌های طنز از نویسندگان نامدار جهان

همکاری دیگری از انتشارات فرهنگ معاصر با انتشارات کتاب شرق؛ کتاب با قیمت ۷۶ هزار تومان در بازار در اختیار عموم است که همراه با روزنامه با تخفیف حدود ۵۰ درصدی، ۴۰ به‌علاوه ۱۰ هزار تومان، تقدیم شما خوانندگان روزنامه «شرق» می‌شود. امید است که با حمایت شما خوانندگان گرامی بتوانیم گامی در راستای توسعه کتاب‌خوانی در کشور برداریم.

«شرق» از تعطیلی صادرات و رکود بازار فرش دستباف

در استان کردستان گزارش می‌دهد

تاراج فرش کردستان

برخی کشورهای منطقه فرش بیچار را با نازل‌ترین کیفیت تولید و به کشورهای دیگر قالب می‌کنند

شرق: صنعت فرش دستباف که به گفته کارشناسان قدمتی بیش از ۴۰۰ سال در شهر سنندج دارد، این روزها غریب و مهجور مانده است و کم‌کم این هنر زیبای اصل و مخلوق انگلستان کره‌زن نقش و نگارهای دلربا و سحرآمیز در نقاب تاریخ فرومی‌رود. هرچند فرهنگ و سبک هنر قالی‌بافی یا به اصطلاح محلی «تهون» ریشه در زندگی مردمان کردزبان شهری و روستایی دارد، اما بسته به شرایط منطقه و استان‌ها، فرایند تولید و بافت فرش در سبک، ساختار و فرم زیبایی‌شناسی تفاوت دارد. سنندج‌ها به سبک «سنه‌ای» بیچار‌ها به سبک فرش بیچار از قدیم‌الایام هنرآفرینی کرده‌اند؛ تفاوت این سبک فرش‌بافی در طرح نقشه، ابعاد و تعداد گروه‌های شافل در صنعت فرش مؤثر است.

مدیرعامل اتحادیه فرش روستایی استان کردستان از وضعیت اسفناک صنعت فرش دستباف در استان انتقاد کرد و معتقد است خزان گلستان قالی در کردستان مشهود است و فرش جزء برنامه‌های مسئولان متولی دولتی نیست. «عبدالله فتحی» از رکود بی‌سابقه صادرات فرش دستباف در ۲۰ سال

متن

جاماندگان یارانه چه کنند؟

سرانجام حذف ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی کلید خورد و دولت اعلام کرد که برای جایگزینی دلار ترجیحی مبالغ جدید یارانه را به حساب سرپرستان خوار وایز کرده است. بر اساس اعلام دولت برای ۷۰ میلیون ایرانی یارانه‌های ۳۰۰ و ۴۰۰ هزار تومانی وایز شده است که یارانه ۴۰۰ هزار تومانی برای سه دهک اول درآمدی و یارانه ۳۰۰ هزار تومانی برای افراد دهک سه تا ۹ وایز شده است. بنا بر گفته ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری، این مبالغ درواقع ارز ترجیحی است که تا به الان به وارداکننده اختصاص داده می‌شد اما از این به بعد به مصرف‌کنند داده می‌شود. او البته تأکید کرد به‌هیچ‌عنوان

قیمت نان، دارو و بنزین افزایش نخواهد داشت. بااین‌حال بسیاری از خانواده‌های ایرانی اعلام کردند که یارانه جدید به حساب آنها نامیده است. این اتفاق پیش از این درباره یارانه معیشتی یا همان یارانه بنزین رخ داده بود. بااین‌حال دولت اعلام کرده است افرادی که به هر دلیلی ابهام یا اعتراضی نسبت به یارانه اختصاص یافته دارند، می‌توانند به سامانه hemayat.mcls.gov.ir مراجعه و ثبت اعتراض کنند. علاوه بر این روابط عمومی سازمان هدفمندی یارانه‌ها هم توضیح داده است کسانی که به هر نحوی از سال ۹۳ به بعد برای یارانه‌ها ثبت‌نام نکرده بودند یا از قلم افتاده بودند،

کتاب‌ماه روزنامه شرق: کلوچه محبوب شاه

مجموعه داستان‌های طنز از نویسندگان نامدار

ترجمه غلامعلی لطفی

چهارشنبه ۲۱ اردیبهشت همراه با روزنامه شرق در ده‌های مطبوعاتی

